

KWESTIE BELEMMERING AFWATERING NAAR DEN BOSCH.

1 October

Ir Rulkens van den Prov. Wat. komt met Techn.Ambt. van Bakel op mijn kantoor. Zegt opdracht te hebben van een generaal om te zorgen, dat geen water naar den Bosch komt, om de Duitschers te beletten daar te inundeeren. In verband met de rivieren Dommel en Aa treedt hij op als staande boven de waterschappen.

Meegedeeld, dat sluis 6 verwoest is, en dat water vrij afstroomt; de schotbalken zijn door de Engelschen voor een deel verbruikt voor de brug te Helmond.

Niemand aanwezig op Civil Affairs, op raadhuis, op kantoor Liaison Officer van der Velden (bij Snackers) noch op kantoor Genie (Major Taylor R. Mons. R.E.).

Gegaan naar watergraaf Burgemeester Phaff te Gemert en gevraagd en verkregen toestemming tot manoeuvreeren met uitlaatwerken van de Aa. In verband met overlijden van Dorst kan zoo noodig overleg worden gepleegd met van Dijk.

Afgesproken, dat sluis 6 met nieuw te zagen schotbalken zal worden dicht gezet. Dit zal 3 dagen duren, intusschen kan nader worden overlegd.

2 October

Met van Bakel naar Liaison Officer, waar een Engelsch kapitein aanwezig is. Hem de zaak uitgelegd, hij neemt gegevens mee en zal orders vragen. *Men meent dat Diessen vrij is.*

Begonnen met dicht zetten sluis 6 met nog aanwezige schotbalken. Op motor met opzichter Meijboom Prov.Wat. langs de sluisen geweest. Sluis 5 Lieshout is geheel verwoest, doch het water zal zoo noodig kunnen passeeren. *Van Osch?? verzocht op te letten, dat water kon komen en boodschap naar Diessen te zenden, als sluiswachter ...mbaar is. Van Mook?? is echter niet te bereiken.* Sluis 3 Z.W.V. is onbereikbaar.

3 October

Van Mook kan van Griensven niet bereiken (Bert) en evenmin Diessen. Sluiswachter Diessen is echter onbetrouwbaar. Van toestand sluis Diessen niet bekend. Opgedragen te ... of nieuwe ... met de hand beweegbaar ... wij te aan.... zoodra gevaar dreigt.

4 October

Vernomen, dat pand 3-4 ZWV door onbekende oorzaak laag staat. Vermoed wordt, dat sluispersoneel gevluht is, en dat duiker open staat.

Omstreeks 16 uur dit gemeld aan majoor van der Velden en tevens, dat sluis 6 dicht staat.

Deze verzoekt telefonisch vanuit societeit om instructie.

Opdracht van hem om het plan te laten doorgaan dwz Dommel en Aa te laten afwateren naar het Wilhelminakanaal.

Aaduiker Stiphout stond open en liet dus water uit de ZWV naar Aa afloopen. Deze voorlopig dicht gezet, de Aa heeft practisch geen water. Opdracht aan sluiswachter 9 de watermolen dicht te zetten en als er Aawater komt, dit af te laten op de ZWV.

Om 18 uur in Eindhoven Ir. Rulkens op de hoogte gebracht, tevens van het feit, dat sluiswachter Diessen onbetrouwbaar is. Rulkens heeft inmiddels contact met Engelschen en zal op mijn kantoor komen.

5 October

7 uur pand 7-8 0.10 m – KP

6-7 0.90 m – KP. Dit was tenminste 0.50 m lager geweest 9 uur bespreking met Rulkens en van Bakel en Engelsch stafkapitein op mijn kantoor. Plan voor waterafvoer gaat door.

Verdere voorstellen van Rulkens (zoo noodig inundeeren elders) niet, omdat dit ten eerste nog niet

noodzakelijk ten tweede gevaarlijk in verband met andere belangen. Rulkens zal zorgen voor openzetten Dommel afwatering.

6 October

7 uur pand 7-8 0.50 – KP voor opruimen spoorbrug
 6-7 0.55 – KP
19 uur 7-8 0.75 – KP “ “ “
 6-7 0.30 – KP

Mededeeling Rulkens dat van de Dommel 5 m³/sec wordt afgetapt. Met auto knokploeg gevraagd adres en naam sluiswachter Diessen. *Deze noch onschadelijk worden gemaakt.* Er gaat een geheime boodschap naar Diessen en Tilburg om het water door te laten.

Rulkens deelt mee, dat hij via Engelsche militairen boodschap naar Maastricht heeft gezonden dat voedingswater Hier was mij niet gesproken, doch ik achtte het bericht nog niet noodig. Er komt ... nog nader.

7 October

7 uur pand 7-8 1.30 – KP voor opruimen spoorbrug
 6-7 0.50 – KP kan komen door verminderd verhang, daar vrijwel niet getapt wordt.

Na den middag naar Veghel, omdat vandaar aanvraag voor water in verband met draaien electra. Gesproken met sluiswachter, Burgemeester, Deelen van ondergrondsche en Engelsch eerste luitenant. Laatstgenoemde belooft mij te zullen berichten als sluis 3 vrij is, waarna ik water zal kunnen toelaten. Aan de overigen de zaak uitgelegd, en gezegd, dat voorloopig geen water mag worden getapt. Alleen zooveel als noodig zal blijken om de dijken te sparen. Bij sluis 9 de Stipdonksche molen geheel dicht gezet.

8 October

7 uur pand 7-8 1,35 – KP voor opruimen spoorbrug
 6-7 0.70 – KP

Er komt geen water van sluis 13 en daarom aan van Bakel meegedeeld, dat aanvoer voedingwater vermoedelijk stop staat, met verzoek dit bericht door te geven aan Rulkens.

9 October

7 uur pand 7-8 1.40 – KP voor opruimen spoorbrug
 6-7 0.55 – KP

Bezoek van Rulkens met 2 Amerikanen, die mij noch van Bakel thuis treffen. Zij bezoeken Begemann in verband met staal voor bruggen.

Het stopzetten van den aanvoer van voedingwater was tijdelijk geweest voor opvoeren pand 15-16 in verband met werkzaamheden. Daarna werd dit water afgelaten, hetgeen boven 13 en ook daar beneden tot moeilijkheden dreigde te leiden.

Te hooge waterstand boven 13. Het blijkt, dat er een Engelsche order is het pand boven 13 hoog te houden en ik gaf order het laag te houden. Eerst vandaag is sluis 15 te bereiken. Order gegeven aan sluiswachters 13 en 15 het wat op 0.20 + KP te houden en dit aan Amerikaansch generaal te Asten bericht. Dit is waarschijnlijk de oorzaak van de groote hoeveelheid “voedingwater”, zoodat deze moeilijkheid opgelost is.

10 October

7 uur pand 7-8 1.50 – KP voor opruimen spoorbrug
 6-7 0.20 – KP

Opzichter van Beek komt met sluiswachter Veghel om zaak te bespreken. Pand 3-4 staat zeer laag, panden 4-5 en 5-6 vrij hoog.

Van Beek opgedragen eenig water af te tappen, omdat lekwater en water van de Aa in elk geval moet worden afgetapt.

11 October

7 uur pand 7-8 1.20 – KP opruimen spoorbrug komt gereed
 6-7 0.17 + KP

12 October

7 uur pand 7-8 0.25 + KP direct verlaagd tot 0.10 m – KP
6-7 0.40 + KP

Meijers naar 6 gestuurd. Stand daar 0.27 + KP en er kan nog 15 cm bij voor de schotbalken overlopen. Nu moet blijken of Diessen spuit. Van Beek komt met voorstel medewerken aan herstelwerk. Het inlaten van eenig water is veel te snel gegaan. Pand 3-4 staat boordevol. Dit bewijst, dat sluis 3 in ieder geval niet veel water doorgeeft. Ter wille van die hoge stand besloten het Aawater beneden sluis 6 voorloopig af te leiden naar de oude Aa en niet naar de ZWV.

13 October

7 uur pand 7-8 0.10 m + KP later iets verlaagd door afzagen palen spoorbrug
6-7 0.27m + KP d.w.z. dat Diessen open staat

14 October

Bericht van Mook. Diessen schijnt te trekken en is vermoedelijk vrij, *doch nog niet rechtstreeks langs kanaal bereikbaar*.

De duiker kan met de hand worden bediend.

14 October

Rulkens bevestigt, dat Diessen vrij is en dat sluiswachter gewoon door de Engelschen kan worden opgepikt. Zekerheid bestaat nog niet. Hij meent dat waterstand Wilhelminakanaal hoog is. Het is bekend, dat maatregelen goed werken, omdat omgeving den Bosch geheel droog is, niettegenstaande men aanneemt, dat de Duitschers daar willen inundeeren. Lage waterstand op Dommel en Aa.

Hem gezegd, dat Diessen moet trekken, daar waterstand meer dan 24 uur constant is gebleven en volgens van Mook zelfs iets lager is geworden, niettegenstaande het feit, dat geregeld geloosd is van Dommel, Aa en ZWV.

[15 October]

7 uur pand 7-8 0.10 m +KP
6-7 0.27 m + KP

De waterstanden 6-7 zijn geschat, omdat geen goede peilschaal aanwezig is.

Sluiswachters Meijers en Verhees opgedragen onmiddellijk te rapporteren, als waterstand nog hooger zou worden en met name als het water over de schotbalken zou gaan lopen.

Van nu af worden de waterstanden op 7-8 en 6-7 als normaal beschouwd.

Van Beek uitgenoodigd voor bespreking doch deze laat weten, dat hij ongesteld is.

16 October

10 uur Luitenant Pack met een Engelsche sergeant en een Belgische luitenant vergezeld van sluiswachter sluis 4 berichten, dat zij de uitwateringssluis beneden 6 hebben dicht gezet en de stuw bij kasteel 0.45 m hebben verlaagd door het trekken van schotbalken.

Het blijkt, dat Verhees in overleg met sluis 5 des daags opende; de boodschap, dat de stuw moest worden geopend was niet goed doorgelopen, zoodat dit niet was geschied. Daarom waterbezwaar van de boeren.

De Engelschen vreezen voor den dijk boven sluis 4 (links) en achten dit zoo groot, dat daarvoor het belang van de boeren moet wijken. Schrifteilijke opdracht meegegeven aan Verhees.

18 uur. Captain Williams van Royal Engineers Werf Clercx komt met klacht omtrent doorsijpelen rechterdijk boven sluis 5. Daar naar toe gereden, doch niets te zien. Stand 0.70 +, die voor den rechterdijk niet gevaarlijk is. Maas meent, dat bovenstaand geval zal zijn bedoeld. Naar Veghel en gesproken met sluiswachter 4 en opzichter van Beek. Deze heeft plan gemaakt voor aflatingsduiker door linkerdijk beneden 4. Sluis 3 is in handen der Duitschers, doch staat geheel dicht. Van Beek acht het gevaar voor den dijk vrij groot, omdat deze smal en slecht is. De stand is echter wel eens veel hooger geweest en wel 1.25 + doch niet voor langen tijd. Het plan is door naar een kolonel. Besloten wordt, dat plan kan doorgaan als kolonel het wil, doch eigenlijk moet Brigadeer Stone in Helmond worden ver Wittigd. Capt. Williams zal des nachts telefonisch overleggen met den kolonel, wiens adres verkregen is bij sluis 4.

Om twaalf uur bleek Stipdonksche molen met één schuif open te staan en uitwateringsduiker dicht. Opdracht gegeven al het water naar de ZWV af te voeren.

17 October

Rulkens komt praten over vermeende dijklekage beneden 6 en over inundatie langs linkerdijk. Gezegd dat deze zaak reeds 2 x behandeld is o.a. met Capt. Williams. Afsproken dat Rulkens de afwatering behandelt en ik het herstel van de ZWV. Wij zullen elkaar zoo noodig inlichten. In de behandeling van mijn eigen sluizen moet ik gekend worden. Rulkens naar CA, waar hij verwezen wordt naar Capt. Williams, die wordt ingelicht over de tusschen ons getroffen regeling. Capt. Williams deelt mee, dat besloten is, dat de aflatingsduiker zie 16 Oct. door de Engelschen zal worden gemaakt om gevaar voor dijken te verminderen.

De Heer van Dijk van de Aa Beisterveld 16 Helmond komt praten.

Verteld, dat Aduiker beneden 6 geheel dicht staat en niet open mag zoolang gevaar voor dijken bestaat. Als het gevaar geweken is zetten wij de schuiven open. Kasteelsluis te bedienen door waterschap dat zal zorgen, dat zoomin mogelijk schade ontstaat door Aawater, dat nu niet naar de ZWV kan. Er op gewezen, dat zoo min mogelijk water naar den Bosch mag. 16 October zijn nieuwe schotbalken in de Kasteelsluis aangebracht. Er op gewezen, dat het nut zou kunnen hebben sommige stuwen op te zetten.

Verder gezegd dat Stipdonksche molen dicht staat en alle water naar de ZWV gaat. Van Dijk zal zorgen, dat water in Helmond wordt vastgehouden.

Grondslag is derhalve dat van Dijk waterschapsbelangen en ik kanaalbelangen behartig.

18 October

Omstreeks Halftwaalf ontvangst briefje Verhees stand 35 + gevaar voor overloopen. Daarmee naar Capt. Williams. Samen sluis 8 dicht gezet omdat pand 8-9 laag staat en vervolgens 7. Daarna samen naar Rulkens. Het blijkt dat Rulkens de Gender laat loozen op het Beatrixkanaal en de stuw bij Museum heeft dicht gezet. Rulkens wil tot 30 m³/sec op Wilhelminakanaal brengen en desnoods deuren Diessen geheel openen. Op het Oogenblik dat wij bij de uitwateringssluis komen staat deze 30 cm open hoogteverschil 25 cm hetgeen volgens stuwwachter beteekent 7 m³/sec. Het weer is regenachtig. Waterstand Beatrixkanaal ter plaatse 15.20 + dwz 44 +. Bij dezen stand moet sluis 6 overloopen met gevaar voor dijken. De stuwwachter heeft Rulkens voor gevolgen gewaarschuwd en meent evenals ik, dat de kelders bij Diessen zullen zijn ondergelopen. Rulkens constateert, dat Diessen niet voldoende trekt, doch heeft niet de waterstanden opgenomen of laten nemen, hetgeen dit onheil had kunnen voorkomen.

Op last Capt. Williams uitwatering onmiddellijk stop gezet. Rulkens gaat naar Diessen. Afsproken dat van Dommel alleen geloosd mag worden zoolang dit geen gevaar oplevert voor dijken. Er mag dus niet meer worden opgebracht dan afvoer Diessen verminderd met aanvoer ZWV, op het oogenblik niets, doch wij moeten weer open, zoodra het water te hoog komt. Voorlopig geschat op 2 m³/sec. doch dit is afhankelijk van aanvoer sluis 13 en Aa. Sluis 13 schijnt nog altijd water te geven. Met Capt. Williams terug naar sluis 6. Het water is juist tot de rand van de schotbalken geweest, doch is nu een ietsje gezakt. Maximum stand volgens Verhees 41 +, nu 40 +. Wij glimlachen gelukkig! Voor alle zekerheid nog een badding op de schotbalken laten slaan, want Diessen zal toch wel niet meer te redden zijn. Nog hoogere stand zou gevaarlijk kunnen zijn voor dijken Wilhelminakanaal, die op een bepaald punt (volgens van Mook) beschadigd zijn.

Om 20 uur van Hassel opdracht gegeven des nachts sluis gesloten te houden en sluis 9 in te lichten.

Om 18 uur van van Beek vernomen, dat de meermalen bedoelde duiker door de Engelschen zelf zal worden gemaakt.

19 October

Het water beneden 7 is gezakt tot 27 +.

Meijers naar 13 gestuurd om te informeren waar water vandaan komt. Hij wordt door OD niet doorgelaten. Op 13 tapt men nog met 2 schuiven 50 cm, de Aa brengt 2 m³. Het water komt uit België en moet worden afgenomen, daar is niets aan te doen.

12-3 10 + 11-12 5- 10-11 45 + hier kan nog slechts 20 cm bij, men moet daar tappen 9-10 10+ 8-9 40- , daar wordt nog wat opgevuld 7-8 KP 6-7 27 +

Om 10 uur Rulkens op kantoor. Hij moet naar Brussel voor bespreking.

Diessen was nog niet bereikbaar en vermoedelijk in Duitse handen. In Eindhoven is de zaak nu zoo geregeld, dat Dommelwater zal worden afgetapt als het water onder de 14.90 staat dat is minder dan 14 +. Men zal dan afwateren tot de stand 15.- is.

Om 14 uur blijkt, dat Ir. Witteveen weet dat er water op de ZWV gebracht wordt, en ook dat dit eigenlijk niet goed is. Hij wil niet zeggen water aan de hand is.

Om 20 uur Capt. Williams zegt dat sluis 18 geopend is om Julianakanaal hoog te zetten, vermoedelijk door Amerikaansche luitenant, behoorende tot Amerikaansche 7th Armoured Division. Er op gewezen, dat weinig succes zal hebben als wij het water blijven aftrekken. Eventueel zou het peil van 13-15 weer kunnen worden opgevoerd. Williams zal de zaak verder telefonisch behandelen.

Des nachts eenig water doorgezet om Aawater kwijt te raken; sluis 7 spuit echter minder dan sluis 8. Majoor van der Velden zoekt een verbindingsofficier voor waterbouw; hij gaat naar Ir. de Vries in Nijmegen, doch deze blijkt ook naar Brussel te zijn.

20 October

7 uur Het water in pand 6-7 is opgekomen tot 32 +. Het wordt benauwd. Als 3 ZWV en Diessen dicht staan en van boven zet men water in, waar moeten we er dan mee blijven? We kunnen Aawater afsluiten, maar dat is niet afdoende. We wachten nog eens om te kijken of het nog verder opkomt. Intusschen sluis 8 nog wat meer dicht gezet.

13 uur Van Verhees vernomen 5-6 28 + 6-7 ook 28 + Gezegd, dat in overleg met sluis 5 eenig water uit de Aa op het kanaal mag worden gebracht zoodra 5-6 onder 20 + komt.

14 uur. Op sluis 8 vernomen, dat aanvoer van water van 13 stop staat. Mogelijk door tusschenkomst Captain Williams.

Volgens sluis 7 komt het water niet meer op.

21 October

Des namiddags komt er weer water van sluis 13.

Des avonds komt Ir. Lambrechtsen, die meedeelt, dat hij verbindingsofficier geworden is.

22 October

Het water in 6-7 komt op tot 42 +. Er is niemand te bereiken, noch Lambrechtsen, noch Williams, noch sluiswachter 7 (motorfiets). Ten slotte ontmoet de Gouw, die zegt dat het boven rustig is.

Waarschijnlijk komt er geen of weinig water van 13. We moeten het er op wagen, aanval op den Bosch ingezet, dus nu daarheen zeker geen water.

Volgens Lambrechtsen gaat het met den duiker beneden 4 goed vooruit. Hij neemt mee Hydrografie van Nederland, Bestuursalmanak en wegwijzer voor de Binnenscheepvaart.

23 October

Het water in 6-7 is gedaald tot 28 +. Goddank!

24 October

12 uur van Beek bericht, dat sluis 3 bevrijd is. Pand 2-3 staat heel laag, boven 3 staat het 50 + toegestaan wat water af te trekken naar 2-3. Mocht blijken, dat 2 open staat, dan weer ophouden met tappen.

Om 9 uur stond pand 6-7 18 +. Het is dus lager dan verwacht werd.

25 October

15 uur Major Gill van 5 C.A. Groupe Eindhoven vraagt dringend om een nieuwen sluiswachter voor Diessen. Aangewezen Coijmans.

26 October

8 uur Van Mook bericht omtrent verzakking in dijk Wilhelminakanaal iets ten westen van Son nadat tanks waren gepasseerd. Het water was tot aan den rand gekomen. Daarna is verkeer omgelegd. Het water moet lager worden gehouden.

Met captain Williams naar Rulkens en met hem naar sluiswachter de Kock. Opedragen slechts Dommelwater in te laten als het peil op de peilschaal van het Beatrixkanaal staat tusschen 14.55 en

14.65. Cooijmans opgedragen den stand te brengen op 5 cm onder peil. Er was een bericht over gevaar voor overstrooming Tilburg daarom gezegd alleen tappen als het beneden Diessen niet te hoog wordt. Zoo noodig kan het water nu naar den Bosch, dat bevrijd schijnt te zijn. Bij Capt. Williams ligt rapport, dat Diessen beschadigd is, doch het is niet bekend hoe erg. Ik kan er niet komen.

27 October

Het water tusschen 6 en 7 blijft zakken en wel om 18 uur tot 7 -.

Captain Williams gevraagd of er gevaar zou kunnen zijn. Deze meent dat Tilburg reeds bevrijd is en heeft geen klachten. Voor alle zekerheid zal hij nog informeeren. Een nader rapport, dat hem gisteren beloofd was, is er nog niet.

In den voormiddag naar Veghel, doch van Beek niet getroffen. Gewaarschuwd, dat er mogelijk water zou kunnen komen. De duiker beneden sluis 4 is bijna gereed, doch zal geen dienst hoeven te doen. Dit was door mij trouwens altijd verwacht.

28 October

9 uur. water 6-7 14 -. Hieruit blijkt, dat Diessen stuk moet zijn. Er komt geen water van 13 en zeer weinig van de Aa. Vermoedelijk ook niet veel van de Dommel, dus zal Tilburg het water wel kunnen verzetten. De daling is niet zoo snel, dat gevaar wordt gevreesd.

30 October

Bericht Cooijmans dat hij aan Diessen de schotbalken heeft ingezet. De benedendeuren zijn er geheel uit. Van de bovendeuren zijn de koppen van de harren af. Ze laten veel water door en hij meent dat gevaar voor breken bestaat. Wezemer is 26 October terug gekomen, de sluiswachter is door de Engelschen opgepikt. Wezemer heeft het water afgetrokken tot 5 – P. Er verdwijnt nog lekwater en vermoedelijk is er ook schade aan Dommelduiker. Om 8 uur vanmorgen was de stand volgens hem 13 cm onder bovenkant gording.

Om 12 uur is de stand volgens van Mook 14.46 + of 20 – KP.

In den namiddag van Bezuijen vernomen, dat waterstand rond den Bosch te hoog is en afwatering nog door Duitschers wordt belemmerd. We kunnen Eindhoven echter niet bereiken om Rulkens of de Kock te waarschuwen. Bezuijen meent dat we de afwatering nu weer zelf in de hand moeten nemen.

31 October

Uit geweest met Irs Witteveen en Bezuijen. Geen kans om bericht in Eindhoven te brengen. het water zakt nog steeds. 37 – P

1 November

De Kock opgedragen zooveel mogelijk water van de Dommel op het Beatrixkanaal te brengen. Dit laatste mag echter niet hooger komen dan 14.76 +.

3 November

Kwestie afwatering Dommel enz besproken met Kooreman en de zaak verder aan hem overgedragen.

8 November

20 uur.

Bericht van Rulkens via van Bakel dat Aa en Dommel moeten uitwateren op het Wilhelminakanaal. Gezegd dat dit reeds sedert tenminste 1 November het geval is. Van Bakel betwijfelt of bij sluis 9 al het Aawater op de ZWV wordt gebracht.

9 November

Persoonlijk om 8 uur gecontroleerd of bewering van Bakel juist is. De Stipdonksche molen staat geheel dicht, het Aawater loopt in de ZWV. De Aa staat laag.

het blijkt, dat Hoogendijk aan Verhees opdracht heeft gegeven water af te trekken. Dit is geheel onjuist, omdat dan de Dommel toch weer opvult tot 14.76 +. Dicht laten zetten en opdracht aan Verhees niet weer openen zonder schriftelijk bericht van mij persoonlijk.

Opdracht gegeven het pand tusschen 5 en 6 af te trekken om door te kunnen gaan met opruimingswerk sluis 6.

Ingewikkelde besprekingen over het pand 7-8 met Begemann, van Vlissingen, Raijmakers Carp en PNEM. Een besluit kan nog niet worden genomen. Gezegd, dat het pand in ieder geval moet worden afgelaten, hetzij nu, hetzij later. Van Vlissingen meent, dat de bezwaren nu waarschijnlijk nog geringer zijn dan later. Hij vraagt 8 dagen uitstel in verband met een proces dat in behandeling is en dat zonder groote schade niet kan worden gestopt.